

LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO NUTARČIŲ NEMOKUMO KLAUSIMAIS APŽVALGA 2025 metai

Parengta:

2025-12-31

Naudojamos santrumpos

Nr.	Santrumpa	Reikšmė
1.	Kasacinis teismas	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
2.	CK	Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas
3.	CPK	Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas
4.	ĮBĮ	Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas
5.	JANĮ	Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas
6.	FABĮ	Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymas
7.	MB	Mažoji bendrija

Turinys

I. Nutarčių juridinių asmenų bankroto klausimais apžvalga.....	4
1. Dėl kreditoriaus teisės reikšti tiesioginį ieškinį asmeniui, atsakingam dėl juridinio asmens tyčinio bankroto, ir įrodinėjimo naštos paskirstymo.....	4
2. Dėl įmonės vadovo civilinės atsakomybės dėl pavėluoto kreipimosi į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo.....	4
3. Dėl bankrutuojančios bendrovės reikalavimo teisių nagrinėjamosiose civilinėse bylose pardavimo naudingumo bendrovei.....	6
4. Dėl teismo teisės byloje vertinti trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, veiksmus, kurie susiję su ieškinio reikalavimo dalyku.....	7
5. Dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo ir teismo pareigos teisiškai kvalifikuoti ginčo santykius.....	8
6. Dėl kreditoriaus teisės reikšti tiesioginį ieškinį dėl žalos atlyginimo buvusiam vadovui.....	8
7. Dėl tyčinio bankroto.....	9
8. Dėl kreditorių susirinkimo kompetencijos perduoti ginčijamas bendrovės reikalavimo teises ir netiesioginio ieškinio instituto bankroto byloje paskirties.....	9
9. Dėl Anti-SLAPP ir kreditoriaus veiksmų nemokumo procese ginant viešąjį interesą.....	10
II. Nutarčių fizinių asmenų bankroto klausimais apžvalga.....	11
10. Dėl bankroto administratoriaus teisės paduoti atskirąjį skundą dėl teismo nutarties, kuria nutraukiama fizinio asmens bankroto byla.....	11
11. Dėl asmens nemokumo ir nesąžiningumo vertinimo fizinio asmens bankroto procese.....	11
12. Dėl fizinio asmens nesąžiningumo sukeltų teisinių padarinių fizinio asmens bankroto byloje	12

I. Nutarčių juridinių asmenų bankroto klausimais apžvalga

1. Dėl kreditoriaus teisės reikšti tiesioginį ieškinį asmeniui, atsakingam dėl juridinio asmens tyčinio bankroto, ir įrodinėjimo naštos paskirstymo.

Byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl kreditoriaus teisės pareikšti tiesioginį ieškinį buvusiam bendrovės vadovui dėl žalos atlyginimo likusiai nepatenkintai bankroto procese kreditoriaus reikalavimo daliai. Bankroto byloje bendrovės bankrotas buvo pripažintas tyčiniu, iš vadovo priteista suma dėl žalos bankrutuojančiai bendrovei atlyginimo, kurią jis bankroto procese sumokėjo. Iš šios sumokėtos dalies dalinai buvo patenkintas ir minėto kreditoriaus (ieškovo) reikalavimas, tačiau pasibaigus bankroto procesui ir išregistravus bendrovę po bankroto, liko ir nepatenkinta kreditoriaus reikalavimo dalis dėl kurios priteisimo kreipėsi kreditorius.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą. Kasacinis teismas panaikino pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir perdavė bylą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad, tiek pagal ĮBĮ įtvirtintą teisinį reglamentavimą, tiek pagal kasacinio teismo formuojamą praktiką, juridinio asmens kreditoriui suteikiama teisė reikšti tiesioginį ieškinį dėl žalos atlyginimo atsakingam dėl tyčinio bankroto asmeniui esant dviem sąlygoms: 1) pasibaigus juridinio asmens, kurio bankrotas pripažintas tyčiniu, bankroto procesui (likvidavus šį asmenį dėl bankroto) ir 2) likus bankroto proceso metu nepatenkintam kreditoriaus reikalavimui (jo daliai). Įrodyti, kad atsakingo dėl tyčinio bankroto asmens veiksmai buvo nukreipti į konkretų kreditorių (ieškovą), šiuo atveju nėra reikalaujama.

Kasacinis teismas nurodė, kad apeliacinės instancijos teismas, konstatuodamas ieškovei tenkančią procesinę naštą įrodyti tiesiogiai į ją nukreiptus atsakovo neteisėtus veiksmus kaip specifinį šioje byloje pareikšto ieškinio pagrindą, netinkamai aiškino ir taikė ĮBĮ 20 straipsnio 7 dalies normą ir nukrypo nuo kasacinio teismo šiuo klausimu formuojamos praktikos taip pat nepagrįstai kaip ieškinio atmetimo aplinkybę traktavo tai, jog į teismą su ieškiniu dėl žalos atlyginimo gindama visų kreditorių (tarp jų ir ieškovės) interesus anksčiau kreipėsi bendrovės nemokumo administratorė ir atsakovas yra įvykdęs teismo sprendimą, kuriuo šis ieškinytis patenkintas. Kasacinis teismas išaiškino, kad nors patenkinus nemokumo administratoriaus bankrutuojančios bendrovės vardu pareikštą ieškinį yra apginami ir kreditorių interesai (gauta suma panaudojama jų reikalavimams tenkinti bankroto procesą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka), tai neatima iš kreditoriaus teisės pareikšti ieškinį dėl likusios neatlygintos žalos dalies (bankroto proceso metu likusio nepatenkinto finansinio reikalavimo) atlyginimo tiesiogiai atsakingam dėl tyčinio bankroto asmeniui ĮBĮ 20 straipsnio 7 dalies pagrindu.

Kasacinis teismas taip pat atkreipė dėmesį į tokiu atveju taikomą įrodinėjimo specifiką. Dvi civilinės atsakomybės sąlygos – vadovo neteisėti veiksmai ir kaltė – laikytinos nustatytomis prejudicinių faktų forma, o priežastinis neteisėtų veiksmų ir žalos (bankroto proceso metu nepatenkinto kreditoriaus reikalavimo) ryšys yra preziumuojamas. Juridinio asmens vadovas, pripažintas kaltu dėl tyčinio bankroto, gali gintis, siekdamas paneigti šią prezumpciją, tačiau būtent jam ir tenka procesinė pareiga įrodinėti, kad jo veiksmai nėra žalos atsiradimo pagrindas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. kovo 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-53-823/2025.

.....

2. Dėl įmonės vadovo civilinės atsakomybės dėl pavėluoto kreipimosi į teismą su pareiškimu dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo.

Byloje buvo sprendžiamas klausimas dėl vadovo pareigos atlyginti žalą, kuri kilo pavėluotai kreipusis dėl bankroto bylos iškėlimo įmonei. Pirmos instancijos teismas ieškinį dėl žalos priteisimo tenkino iš dalies. Bylą išnagrinėjus apeliacine tvarka sprendimas paliktas nepakeistu. Kasacinis teismas

apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad JANĮ 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta juridinio asmens vadovo prievolė atlyginti žalą, kuri atsirado dėl šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymo ar netinkamo vykdymo. Pagal nurodytą teisės normą, vadovui deliktinė civilinė atsakomybė taikoma ir už pareigos laiku inicijuoti juridinio asmens nemokumo proceso neįvykdymą. Tokia vadovo pareiga nustatyta JANĮ 6 straipsnio 2 dalies 2 punkte – vadovas privalo nedelsdamas inicijuoti juridinio asmens nemokumo bylą, kai juridinis asmuo tampa nemokus. Iš esmės panašus reglamentavimas galiojo ir ĮBĮ, todėl šiems teisiniams santykiams taikytina teismų praktika suformuota galiojant ĮBĮ. Kasacinis teismas atkreipė dėmesį, kad įmonei veikiant įprastai, vadovai neturi fiduciarinių pareigų kreditoriams. Šiuo laikotarpiu pagrindinė vadovo pareiga – tenkinti nuosavo kapitalo teikėjų – dalyvių interesus. Kuo labiau įmonės finansinė būklė prastėja ir ji turi daugiau skolų, tuo labiau didėja įmonės skolinto kapitalo teikėjų – kreditorių interesų reikšmė. Tai lemia, kad suprastėjus įmonės būklei atsiranda vadovų fiduciarinės pareigos priimant su bendrovės veikla susijusius sprendimus atsižvelgti ir į kreditorių interesus. Įmonės finansinei padėčiai tapus ypač sunkiai ar net kritinei, t. y. įmonei pasiekus nemokumo ribą, kreditorių interesai pradeda vyrauti. Tam, kad būtų galima taikyti juridinio asmens vadovui civilinę atsakomybę, būtina nustatyti šio asmens civilinės atsakomybės sąlygas, tarp jų ir neteisėtus veiksmus. Pagal suformuotą kasacinio teismo praktiką, pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo nevykdymas yra neteisėtas neveikimas, galintis sukelti žalą, už kurios padarymą įmonės vadovui kyla atsakomybė. Pareiga kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įmonės vadovui nustatyta todėl, kad šis subjektas geriausiai žino įmonės finansinę būklę, o pavėluotas bankroto bylos iškėlimas galėtų pažeisti tiek jau esančių įmonės kreditorių (jei toliau didėtų įmonės skolos), tiek naujų potencialių kreditorių interesus (jei šie asmenys, nežinodami apie įmonės nemokumą, tiektų jai prekes ir (arba) teiktų paslaugas). Tais atvejais, kai įmonė nevykdo veiklos arba nors ir vykdo, tačiau didėja nuostoliai dėl neatsiskaitymo su kreditoriais, tokie veiksmai neatitinka protingos verslo rizikos ir prieštarauja geriems verslo standartams. Laiku nesikreipdamas į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įmonės vadovas prisiima riziką dėl pareigos padengti žalą, kurią kreditoriai patyrė dėl to, kad įmonė pavėlavo pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo, atsiradimo (ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalis). Taigi bendrovės vadovui nevykdant pareigos ar pavėlavus pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo atsiranda įstatymu nustatyta civilinė atsakomybė: vadovas turi atlyginti dėl to kreditorių patirtą žalą (ĮBĮ 8 straipsnio 4 dalis).

Tam, kad būtų konstatuotas įmonės vadovo veiksmų neteisėtumas, pirmiausiai turi būti nustatytas vadovo (ar kitų subjektų, kuriems nustatyta ši pareiga) pareigos inicijuoti bankroto bylą atsiradimo momentas. Vertinant juridinio asmens vadovo pareigos inicijuoti bankroto bylą atsiradimo momentą, taikytini JANĮ 2 straipsnio 7 punkte nurodyti nemokumo kriterijai – juridinis asmuo laiku negali vykdyti turtinių prievolių arba juridinio asmens įsipareigojimai viršija jo turto vertę. Sprendžiant dėl atsakomybės už žalą, padarytą pažeidus pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo, byloje turi būti nustatyta, kada įmonės vadovas sužinojo (turėjo sužinoti) apie įmonės nemokumo faktą, ir tik tokį momentą nustačius galima spręsti, kurie atsakovai ir kada pažeidė pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo. Šis neteisėtų veiksmų atlikimo (neveikimo) momentas laikytinas atskaitos tašku, nuo kurio turėtų būti pradėti skaičiuoti ieškovei padaryti nuostoliai.

Kasacinis teismas pabrėžė, kad priešastys, dėl kurių įmonė tapo nemoki, nėra teisiškai reikšmingos, sprendžiant dėl civilinės atsakomybės už pareigos inicijuoti bankroto bylą pažeidimą; nepriklausomai nuo įmonės nemokumo priežasčių, kurios gali būti tiek objektyvios, tiek subjektyvios, įstatyme įtvirtinta įmonės administracijos vadovo pareiga inicijuoti bankroto bylą išlieka, o šios pareigos pažeidimas gali lemti ją pažeidusio asmens civilinę atsakomybę; nėra teisiškai reikšmingos ir galimos įmonės administracijos vadovo pastangos siekti, kad pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo pateiktų kiti asmenys (kreditoriai); pareiga inicijuoti bankroto bylą, esant įstatyme įtvirtintiems pagrindams, tenka įmonės administracijos vadovui. Žala laikytina ir po vadovui atsiradusios pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo nevykdymo atsiradę nauji kreditorių reikalavimai ar nuo tos dienos padidėjusi iki nurodytos dienos atsiradusių kreditorių reikalavimų dalis (pavyzdžiui,

delspinigių forma), jei ši bendra išaugusi įmonės skolų suma liks nepadengta. Taigi, delsimu inicijuoti bankroto bylą padaryta žala turi kilti per laikotarpį, kurį vadovas vėlavo inicijuoti bankroto bylos iškėlimą (laikotarpis tarp pareigos atsiradimo momento ir bankroto bylos iškėlimo), ir tuo laikotarpiu įmonei atsiradusi žala dėl padidėjusių įmonės įsipareigojimų turi būti teisiniu priežastiniu ryšiu susijusi su vadovo delsimu inicijuoti bankroto bylą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. kovo 06 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-40-381/2025.

---

3. Dėl bankrutuojančios bendrovės reikalavimo teisių nagrinėjamos civilinės byloje pardavimo naudingumo bendrovei

Byloje kilo ginčas dėl priimto kreditorių susirinkimo nutarimo, kuriuo nuspręsta parduoti bendrovės reikalavimo teises tuo metu nagrinėjamos civilinės byloje. Kreditorius, pateikęs skundą, teigė, jog toks pardavimas bendrovei nenaudingas, nes prisiteisus ieškiniuose nurodytas sumas ar bendrovei susigrąžinus turtą, bendrovė ir jos kreditoriai gautų reikšmingai didesnę naudą nei reikalavimo teises parduodant dar nagrinėjamos civilinės byloje. Pirmos ir apeliacinės instancijos teismai pareiškėjo skundą šiuo klausimu atmetė, nurodydami, kad, įvertinus esamas aplinkybes, reikalavimo teisių perleidimas labiausiai atitiktų bankroto proceso operatyvumo ir efektyvumo principus, o kreditorė, ginčydama kreditorių susirinkimo sprendimą dėl reikalavimų teisės perleidimo tvarkos, nepateikė duomenų, jog pasirinktas reikalavimo teisių pardavimo būdas ir kaina būtų neprotingi ar nesąžiningi, kad, teismams išnagrinėjus nurodytas civilines bylas, kreditorių reikalavimai būtų patenkinti didesne apimtimi, negu pardavus reikalavimo teises.

Atsižvelgiant į kasacinio skundo ribas (kad kol kreditorės iniciatyva, prieš bendrovės valią, pareikštų netiesioginių ieškinių pagrindu pradėtos bylos nėra išnagrinėtos, šiose bylose turimais reikalavimais bendrovė negali disponuoti), Kasacinis teismas iš esmės pasisakė dėl kreditorių susirinkimo kompetencijos parduoti bendrovės reikalavimo teises, ginčijamas netiesioginių ieškinių pagrindu.

Kasacinis teismas nurodė, kad kreditorių susirinkimo kompetencijai priklauso bankrutuojančios įmonės turto pardavimo tvarkos ir pradinės turto pardavimo kainos nustatymas. Šis klausimas susijęs su ekonominio tikslingumo vertinimu. Kai kreditorių susirinkimas sprendžia ekonominio pobūdžio klausimus, teisminė tokių sprendimų kontrolė yra ribota. Teismas iš esmės negali kreditorių susirinkimui nurodyti konkretaus turto pardavimo būdo arba nustatyti pradinės turto pardavimo kainos. Tačiau nustatęs, kad kreditorių priimtas nutarimas pažeidžia imperatyviasias teisės normas arba prieštarauja teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principams (CK 1.5 straipsnis), teismas gali panaikinti kreditorių susirinkimo nutarimą ir perduoti klausimą kreditorių susirinkimui svarstyti iš naujo, nurodydamas padarytus pažeidimus. Teismas taip pat gali įvertinti, ar, kreditorių susirinkime priimant nutarimus, susijusius su turto realizavimu, balsų daugumą turintys kreditoriai nesiekia nesąžiningai pasinaudoti savo balsų daugumos suteikiamomis teisėmis ir pažeisti kreditorių mažumos interesus. JANĮ nustatyta koks turtas ir koku būdu turėtų būti parduodamas.

Kasacinis teismas atkreipė dėmesį ir į tai, kad turtas yra civilinės teisės objektas (CK 1.97 straipsnio 1 dalis). Turtas siejamas su visomis turtinėmis vertybėmis, į kurias civilinės teisės subjektai įgyja teises ir (arba) dėl kurių šiems subjektams atsiranda pareigų. Turtu yra laikomi tie civilinių teisių (nuosavybės) objektai, kurie turi vienokią ar kitokią ekonominę ar objektyvią vertę ir civilinio apyvartumo savybę, t. y. tokį objektą jo savininkas turi galimybę perleisti kitam asmeniui. Taigi, turtas pasižymi dviem savybėmis: ekonomine (objektyvia) verte ir galimybe būti civilinės apyvartos objektu. Reikalavimo teisė taip pat yra turtas plačiąja prasme (CK 1.112 straipsnio 1 dalis). Kreditorius turi teisę be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštarauja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu; reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės (CK 6.101 straipsnio 1 dalis). Įstatyme nustatyta galimybė parduoti ir ginčijamą teisę (CK 6.427 straipsnis). Taigi, priešingai

nei teigiama kasaciniame skunde, jog bendrovė neturi teisės disponuoti reikalavimo teise, kuri yra ginčijama, likviduojamos dėl bankroto įmonės kreditorių susirinkimas turi teisę priimti sprendimą parduoti ir ginčijamą reikalavimo teisę. Atsižvelgiant į tai, Kasacinis teismas darė išvadą, kad bendrovės kreditorių susirinkimas išsprendė reikalavimo teisių pardavimo klausimą savo kompetencijos ribose. Kasacinis teismas priminė savo praktiką, kad teismas iš esmės negali kreditorių susirinkimui nurodyti konkretaus turto pardavimo būdo arba nustatyti pradinės turto pardavimo kainos, o sprenddamas nutarimo teisėtumo klausimą teismas turi nustatyti, ar toks nutarimas atitiko bankrutuojančios bendrovės ir jos kreditorių interesus, ar tokių nutarimų įgyvendinimas nesumažino bankrutuojančios įmonės turto vertės ir kreditorių galimybės patenkinti savo finansinius reikalavimus bankrutuojančiai įmone. Vertinant nutarimo teisėtumą turi būti atsižvelgiama į pagrindinį bankroto procedūrų tikslą, t. y. maksimalų kreditorių reikalavimų patenkinimą. Šis tikslas pasiekiamas, kai turto pardavimo kaina ir tvarka nustatomos įvertinus siekiamo parduoti turto specifiką, potencialius pirkėjus, rinkos svyravimus, taip pat turto pardavimo trukmės įtaką bankroto proceso eigai, administravimo išlaidų dydžiui ir kreditorių reikalavimų patenkinimui. Kasacinio teismo vertinimu abiejų instancijų teismai tinkami įvertino šias aplinkybes.

Kasacinis teismas pasisakydamas dėl netiesioginio ieškinio instituto bankroto byloje paskirties nurodė, kad suformuotoje teismų praktikoje netiesioginio ieškinio instituto paskirtis yra siejama su priverstiniu skolininko reikalavimo teisės įgyvendinimu, kartu apsaugant kreditorius nuo nesąžiningo skolininko neveikimo, o ne su pavienių kreditorių interesų gynimu. Pažymėjo, kad, nors netiesioginį ieškinį pareiškia bankrutuojančios bendrovės kreditorius, jis reiškiamas bendrovės naudai ir ieškinio patenkinimo atveju turtinę naudą gauna bendrovė, o gautas turtas skirstomas visiems jos kreditoriams. Civilinėje byloje, iškeltoje pagal netiesioginį ieškinį, kreditorius nėra ginčijamo materialinio santykio dalyvis, todėl ir ieškinio patenkinimas tiesioginių materialinių teisių padarinių jam nesukelia, tačiau skolininko, teismui patenkinus turtinį reikalavimą į jo skolininką, mokumas didinamas. Todėl nepagrįsti kreditorės teiginiai, kad jos ir bendrovės procesinis statusas turi esminę reikšmę, sprendžiant dėl ginčijamų reikalavimo teisių perleidimo, vertinant kreditorių susirinkimo nutarimo teisėtumą. Kasacinis teismas apibendrino, kad netiesioginis ieškinys iš tikrųjų yra skolininko ieškinys, pareikštas kreditoriaus prieš jo valią. Atitinkamai bankroto proceso metu už bankrutuojančią bendrovę veikiantis kreditorių susirinkimas, turintis kompetenciją spręsti esminius su bankroto procesu ir jo vykdymu susijusius esminius klausimus, tokius kaip turto pardavimo būdas, jo kaina ir pan., išsprendžia ir bankrutuojančios bendrovės ginčijamų reikalavimų, įskaitant ir tuos reikalavimus, kurie ginčijami netiesioginio ieškinio pagrindu, klausimą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. rugsėjo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-144-781/2025.

4. Dėl teismo teisės byloje vertinti trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, veiksmus, kurie susiję su ieškinio reikalavimo dalyku

Byloje buvo sprendžiamas žalos atlyginimo klausimas iš bendrovės buvusios priešpaskutinės vadovės, kai bankrotas dėl jos veiksmų buvo pripažintas tyčiniu kreditorių susirinkimo nutarimu bankroto procese ne teismo tvarka. Pirmos ir apeliacinės instancijos teismai išnagrinėję bylos aplinkybes ir faktinius duomenis, sprendė, kad bankroto pripažinimas tyčiniu kreditorių susirinkimo nutarimu bankroto procese ne teismo tvarka neturi prejudicinės galios ir siekiant žalos priteisimo ieškovas turi įrodyti visas atsakovo civilinės atsakomybės sąlygas, o bylos duomenys rodo, kad už nurodytą žalą ir nemokumo sukėlimą yra atsakinga ne atsakovė, o paskutinis vadovas į bylą įtrauktas trečiuoju asmeniu, nepareiškiančiu savarankiškų reikalavimų. Trečiasis asmuo (paskutinis bendrovės vadovas) pateikė kasacinį skundą, ginčydamas teismų teisę vertinti jo veiksmus, nes jam byloje nebuvo pareikšti jokie reikalavimai.

Kasacinis teismas įvertinęs žemesnės instancijos teismų argumentus, konstatavo, kad teismas turi

teisę procesiniame sprendime vertinti trečiojo asmens, nepareiškiančio savarankiškų reikalavimų, veiksmus, jei jie susiję su ieškinio dalyku, net jei toks asmuo nėra atsakovas ir byla nesusijusi su jo materialiosiomis teisėmis ar pareigomis. Kasacinis teismas nustatė, kad teismai trečiojo asmens veiksmus vertino tiek, kiek tai buvo susiję su ieškinio dalyku ir todėl, kad tokius veiksmus kaip neteisėtus nurodė atsakovė gindamasi nuo pareikštų kaltinimų. Teismai turėjo įvertinti prašomos priteisti žalos atsiradimo priežastis, todėl turėjo teisę ir pareigą analizuoti trečiojo asmens veiksmus kaip galimą bendrovės skolų ir nemokumo priežastį.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. liepos 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-140-1075/2025.

.....

5. Dėl kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo ir teismo pareigos teisiškai kvalifikuoti ginčo santykius

Byloje buvo sprendžiamas kreditoriaus reikalavimo tvirtinimo klausimas bankrutuojančios elektroninių pinigų įstaigos bankroto procese. Pirmos instancijos teismas atsisakė tvirtinti finansinį reikalavimą, apeliacinės instancijos teismas, panaikino pirmos instancijos nutartį ir patvirtino prašomą finansinį reikalavimą.

Buvo nustatyta, kad pareiškėja veikė kaip bendrovės elektroninių pinigų platinimo agentė, šalys buvo sutarusios, kad bendrovė suteiks tarpininkei prieigą prie mokėjimo platformos ir paskyrą joje.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad sistemiškai aiškinant JANĮ 41 ir 42 straipsnių nuostatas, reglamentuojančias kreditorių reikalavimų tvirtinimo procedūrą teisme, taip pat atsižvelgus į ankstesnę kasacinio teismo praktiką, kurioje pabrėžiama kreditorių reikalavimų tvirtinimo procedūros reikšmė bankroto procese, darytina išvada, kad tais atvejais, kai nemokumo administratorius pateikia teismui tvirtinti neginčijamus kreditorių reikalavimus ir juos patvirtinančius įrodymus, teismas, atlikęs preliminarų įrodymų vertinimą, ne vėliau kaip per 20 dienų nuo kreditorių reikalavimų gavimo dienos rašytinio proceso tvarka patvirtina kreditorių reikalavimus (JANĮ 42 straipsnio 2 dalis). Tais atvejais, kai dėl konkrečių kreditorių reikalavimų yra kilęs ginčas, teismas tokių kreditorių reikalavimų tvirtinimo klausimą nagrinėja pagal bendrąsias ginčo teisenos taisykles ir atlieka išsamų įrodymų tyrimą. Ginčijamų kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimo klausimą teismas įprastai nagrinėja rašytinio proceso tvarka, tačiau nemokumo administratoriaus, juridinio asmens, kreditoriaus, dėl kurio reikalavimo tvirtinimo yra kilęs ginčas, prašymu arba savo iniciatyva gali klausimą nagrinėti žodinio proceso tvarka (JANĮ 42 straipsnio 3 dalis).

Kasacinis teismas nurodė, kad bylą nagrinėję teismai, nepašalinę byloje esančių įrodymų prieštaravimo, skirtingai išsprendė pareiškėjos finansinio reikalavimo pagrįstumo klausimą. Kasacinis teismas priminė, kad atsižvelgiant į viešojo intereso egzistavimą, teismas bankroto bylose turi būti aktyvus ir, nesant byloje pakankamai duomenų išvadai dėl kreditoriaus reikalavimo pagrįstumo, turi imtis priemonių reikšmingoms kreditoriaus reikalavimo patvirtinimui aplinkybėms išaiškinti.

Atsižvelgiant į pasakytą buvo panaikinta apeliacinės instancijos teismo nutartis ir byla grąžinta nagrinėti iš naujo šios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. lapkričio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-146-781/2025.

.....

6. Dėl kreditoriaus teisės reikšti tiesioginį ieškinį dėl žalos atlyginimo buvusiam vadovui

Byloje ieškovas įrodinėjo, kad atsakovas, būdamas MB vadovu, nepelningai, sumažintomis kainomis išpardavė įmonės turtą, taip vengdamas prievolių ieškovui įvykdymo. Skolą ieškovas prisiteisė iš MB, tačiau atsakovas perleido įmonę kitam asmeniui, Prasiidėjus vykdymo procesui, ieškovas sužinojo, kad MB yra nemoki, o tai įvyko dėl atsakovo kaltės ir jo neteisėtų bei nesąžiningų

veiksmų.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino ir priteisė prašomą žalą, apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmos instancijos teismo sprendimą ir ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas vertino, kad vadovo veikimas buvo žalingas visiems kreditoriams, o ne tik nukreiptas prieš ieškovo.

Kasacinis teismas nurodė, kad kai mažosios bendrijos vadovui pareiškia tiesioginį ieškinį kreditorius, jis turi pareigą įrodyti, kad atsakovas jam padarė individualią žalą, kuri negali būti sutapatinama su bendrovei ar (ir) visiems kreditoriams padaryta žala, kad neteisėti veiksmai buvo nukreipti būtent prieš šį kreditorių. Kitu atveju nemokumo procese dėl galimai padarytos žalos visų kreditorių interesams ginti ieškinį gali reikšti paskirtas nemokumo administratorius, arba į teismą kreiptis bendrovės kreditorius su netiesioginiu ieškiniu.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. lapkričio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-173-1120/2025.

---

7. Dėl tyčinio bankroto

Byloje bankrutuojanti bendrovė, kuri yra kreditorė kitos bankrutuojančios bendrovės bankroto byloje (jos akcininkės), pateikė pareiškimą dėl šios bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu. Šios dvi bendrovės buvo patronuojamos bendrovės esančios Jungtinėje Karalystėje, bendrovės priklausė bendrovių grupei. Taigi byloje spęsta dėl bendrovės, kuri priklausė tarptautinei įmonių grupei, ir kuri buvo patronuojamoji įmonė, bankroto pripažinimo tyčiniu, taip pat dėl buvusio bendrovės vadovo atsakomybės už tyčinį bankrotą.

Pirmos instancijos teismas tenkino prašymą dėl minėtos bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu ir nustatė, kad už tyčinį bankrotą yra atsakingas nurodytas vadovas. Apeliacinės instancijos teismas pirmos instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas, išnagrinėjęs bylą, išaiškino, kad net ir tuo atveju, kai kitoje valstybėje veikianti patronuojančioji bendrovė patiria finansinių sunkumų, kurie turi didelę reikšmę Lietuvoje veikiančioms patronuojamosioms bendrovėms, bendrovės veikla, taip pat ir jos vadovo veiksmai, vertinami pagal tai, kaip jie atitiko Lietuvoje galiojantį teisinį reglamentavimą ir teismų praktiką, taip pat ir esminį tokio juridinio asmens tikslą. Todėl bendrovė, siekianti tenkinti esminį savo kaip privataus juridinio asmens tikslą, tuomet, kai pati turi pradelstų įsiskolinimų savo kreditoriams, turi teisę ir pareigą reikalauti prievolių vykdymo, neatsižvelgdama į tai, jog įsiskolinimai susidarė įmonių grupės viduje, įskaitant ir atvejus, kai skolininkas pagal neįvykdytas prievoles yra patronuojančioji bendrovė, o jos vadovas turi veikti bendrovės ir jos kreditorių interesais ir imtis veiksmų skolai išieškoti.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-178-381/2025.

---

8. Dėl kreditorių susirinkimo kompetencijos perduoti ginčijamas bendrovės reikalavimo teises ir netiesioginio ieškinio instituto bankroto byloje paskirties

Bankroto byloje kilo ginčas dėl kreditorių susirinkimo nutarimo, kurio nuspręsta aukciono būdu pardavinėti bankrutuojančios bendrovės reikalavimo teises, kylančias iš civilinėse bylose pareiktų netiesioginių ieškinių. Pirmos ir apeliacinės instancijos teismai, nenustatę pažeidimų, pareiškėjo (kreditoriaus) skundą atmetė.

Kasacinis teismas, pasiremdamas ankstesne savo praktika šiuo klausimu, nurodė, kad bankroto proceso metu bankrutuojančios bendrovės vardu veikiantis kreditorių susirinkimas, kuris turi teisę spręsti esminius su bankroto procesu ir jo vykdymu susijusius klausimus – šiuo atveju turto pardavimo būdo, tvarkos ir kainos nustatymo, turi teisę išspręsti ir bankrutuojančios bendrovės ginčijamų reikalavimų, taip pat ir ginčijamų netiesioginio ieškinio pagrindu, pardavimo klausimą. Kasacinis teismas pažymėjo, kad kreditorius, pareiškdamas netiesioginį ieškinį, veikia skolininko vardu (šiuo

atveju – bankrutuojančios bendrovės), o tai reiškia, kad netiesioginis ieškinys iš tikrųjų yra skolininko ieškinys, pareikštas kreditoriaus prieš skolininko valią, bet jo naudai. Ginčijama reikalavimo teisė ir tenkinus ieškinį bet kokia gautina nauda priklauso būtent skolininkui, kurio interesais veikia netiesioginį ieškinį pateikęs kreditorius. Patenkinus netiesioginį ieškinį, juo reikalautos sumos priteisiamos ne konkrečiam kreditoriui, o skolininkui – bendrovei, ir jai priteistos sumos paskirstomos visiems kreditoriams JANĮ nustatyta tvarka. Įvertinus nurodytas aplinkybes, reikalavimo teisių pardavimas nepanaikina netiesioginio ieškinio instituto paskirties.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K- e3K-3-175-933/2025.

.....

9. Dėl Anti-SLAPP ir kreditoriaus veiksmų nemokumo procese ginant viešąjį interesą.

Byloje pareiškėjas kreipėsi į teismą su actio Pauliana ieškiniu, prašydamas pripažinti sandorius tariamais ir prieštaraujančiais viešajai tvarkai. Vienas iš atsakovų atsiliepime prašė taikyti CPK 95¹ straipsnio 2 dalyje įtvirtintą procedūrą (toliau – anti-SLAPP procedūra), argumentuodamas, kad pareikštas ieškinys yra strateginis ieškinys prieš visuomenės dalyvavimą (angl. strategic lawsuit against public participation). Atsakovas motyvavo tuo, kad jis, kaip aktyviausias bankrutuojančios bendrovės kreditorius, siekia, kad būtų apsaugotos kreditorių teisės, patenkinti jų reikalavimai, skaidriai vykdomos nemokumo procedūros. Atsakovas inicijavo bylas dėl bendrovės bankroto pripažinimo tyčiniu, dėl atliktų tarpusavio įskaitų su susijusiais asmenimis pripažinimo negaliojančiomis. Bendrovės nemokumo administratorius nesiima veiksmų bendrovės kreditorių teisėms apsaugoti, todėl kartu su bendrove ėmėsi bauginančių veiksmų prieš atsakovą (kreditorių) ir pateikė tris ieškinius. Atsakovo vertinimu, bankroto byloje dominuoja viešasis interesas, o pareikštu ieškiniu siekiama apriboti atsakovo teises vykdyti su viešojo intereso tenkinimu ir gynimu susijusią veiklą, todėl taikytina CPK 95¹ straipsnio 2 dalyje įtvirtinta procedūra. Pirmos ir apeliacinės instancijos teismai pagrindų taikyti šiai procedūrai nenustatė.

Kasacinis teismas papildomai nurodė, kad prašomos taikyti procedūros esmė – teismui nustačius, kad ieškovas siekia ne savo teisių apgynimo, bet pakenkti atsakovo vykdomai visuomenės informavimo ar kitokiai su viešojo intereso tenkinimu ar gynimu susijusiai veiklai arba siekia atgrasyti atsakovą nuo tokios veiklos vykdymo, teismas turėtų ieškinį palikti nenagrinėtą dar pasirengimo teisminiam nagrinėjimui stadijoje. Taigi pirmiausiai turi būti įvertinta ar atsakovui gali būti taikomas šis teisės institutas. Kasacinis teismas nurodė, kad šis teisės institutas taikytinas tik ribotam subjektų ratui, o atsakovas nėra toks subjektas. Kreditorius, besinaudojantis JANĮ suteiktomis teisėmis bankroto procese ir ginantis savo turtinius interesus savaime nelaikomas ginančiu viešąjį interesą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-172-421/2025.

.....

II. Nutarčių fizinių asmenų bankroto klausimais apžvalga

10. Dėl bankroto administratoriaus teisės paduoti atskirąjį skundą dėl teismo nutarties, kuria nutraukiama fizinio asmens bankroto byla.

Byloje buvo sprendžiamas klausimas, ar nemokumo administratorius turi teisę apskusti teismo nutartį dėl fizinio asmens bankroto proceso nutraukimo.

Pirmosios instancijos teismas nutartimi pareiškėjo bankroto bylą nutraukė. Apeliacinės instancijos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal nemokumo administratoriaus atskirąjį skundą, pirmosios instancijos teismo nutartį panaikino ir perdavė pareiškėjo bankroto bylos nutraukimo klausimą pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas išaiškino, kad nemokumo administratoriaus paskirtis fizinio asmens bankroto procese – užtikrinti sklandų, operatyvų, sąžiningą, veiksmingą procesą. Fizinio asmens nemokumo administratorius vykdo FABĮ nustatytas bankrutuojančio asmens turto administravimo funkcijas, veikdamas pagal savo kompetenciją fizinio asmens bankroto procese. Jis turi pareigą užtikrinti ne savo, o bankrutuojančio asmens, kreditorių ir trečiųjų asmenų interesus, siekdamas šių interesų pusiausvyros. Taigi nemokumo administratorius nėra išimtinai skolininko ar kreditorių atstovas bankroto procese, jis vykdo FABĮ nustatytas funkcijas, veikdamas pagal savo kompetenciją kaip valstybės įgaliotas asmuo. Bankrutuojančio fizinio asmens ir jo kreditorių interesų pusiausvyra nėra pasiekama ne tik tada, kai netinkamai vykdomas mokumo atkūrimo planas ar kitu būdu pažeidžiami bankrutuojančio fizinio asmens kreditorių interesai, bet ir tada, kai fizinio asmens bankroto byla nutraukiama nesant tam teisinio pagrindo, tokiu būdu atimant iš sąžiningo fizinio asmens galimybę atkurti mokumą. Pagal FABĮ suteiktų įgaliojimų ribas kreipdamasis į teismą, kad apgintų bankrutuojančio fizinio asmens ar jo kreditorių interesus, nemokumo administratorius neveikia kaip šių asmenų atstovas procesinio atstovavimo instituto pagrindu, o įgyvendina jam įstatymu suteiktą savarankišką kompetenciją, todėl pripažintinas turinčiu savarankišką procesinį teisinį suinteresuotumą, leidžiantį jam bankroto byloje naudotis visomis byloje dalyvaujančio asmens teisėmis, įskaitant ir teisę apskusti teismo bankroto procese priimtus procesinius sprendimus.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-36-823/2025.

.....

11. Dėl asmens nemokumo ir nesąžiningumo vertinimo fizinio asmens bankroto procese.

Dėl bankroto bylos iškėlimo fiziniam asmeniui į teismą kreipėsi ūkininkas ir jo sutuoktinė.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai atsisakė kelti bankroto bylą, pripažinę pareiškėjus nesąžiningais dėl to, kad, vykdydami nuostolingą ūkinę veiklą, jie kelerius metus toliau didino įsipareigojimus ir pateikė kreditoriams galimai neteisingą informaciją apie finansinę padėtį. Teismai nusprendė, kad pareiškėjai tapo nemokūs 2022 m., nes tuomet finansiniai įsipareigojimai ženkliai viršijo gaunamas pajamas, o ūkinė veikla buvo nuostolinga.

Kasacinis teismas panaikino pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinius sprendimus ir perdavė bankroto bylos iškėlimo klausimą nagrinėti iš naujo pirmosios instancijos teismui. Kasacinis teismas pabrėžė, kad skolininko nesąžiningumas fizinio asmens bankroto procese turi būti įrodytas – vien tik didelė paskolų suma ar dažnas skolinimasis nėra pakankamas pagrindas laikyti asmenį nesąžiningu. Teismai turi nustatyti, ar skolininkas sąmoningai siekė išvengti atsiskaitymo su kreditoriais, ar neteisingą informaciją pateikė tikslingai ir ar tarp tokių veiksmų ir nemokumo egzistuoja priežastinis ryšys. Teismas pažymėjo, kad verslininkams taikomi aukštesni atidumo ir rūpestingumo

standartai. Vis dėlto, vertinant jų elgesį, būtina atsižvelgti ir į objektyvias, nuo asmens valios nepriklausančias aplinkybes, tokias kaip ekonominės krizės ar kiti veiksniai. Be to, kasacinis teismas pažymėjo, kad teismai, spręsdami dėl nemokumo momento, privalo nustatyti ne tik prisiimtų skolinių įsipareigojimų apimtį, bet ir įvertinti objektyvias pareiškėjų galimybes skolas padengti tiek iš ūkinės veiklos gaunamomis pajamomis, tiek iš turimo turto. Kasacinis teismas nurodė, kad FABĮ įtvirtintas trejų metų terminas yra siejamas su skolininko nemokumo atsiradimo momentu, o ne su nesąžiningų veiksmų atlikimo momentu. Teismas konstatavo, kad tais atvejais, kai fizinis asmuo tapo nemokus dėl nesąžiningų veiksmų, esminę reikšmę turi ne šių veiksmų atlikimo momentas, o nemokumo momentas, nesąžiningų veiksmų faktas ir priežastinis ryšys tarp šių veiksmų ir nemokumo. Kasacinis teismas akcentavo, kad, konstatavus fizinio asmens nesąžiningumo faktą ir tai lėmusį jo nemokumą, nesąžiningų veiksmų atlikimo momentas ar laikotarpis visuomet bus ankstesnis už jais sukeltus padarinius – nemokumą, todėl šių veiksmų atlikimo momentas neturi įtakos sprendžiant dėl teisės kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2025 m. balandžio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-68-381/2025.

---

12. Dėl fizinio asmens nesąžiningumo sukeltamų teisinių padarinių fizinio asmens bankroto byloje

Byloje pareiškėja pakartotinai kreipėsi į teismą, prašydama iškelti jai fizinio asmens bankroto bylą po to, kai anksčiau iškelta bankroto byla buvo nutraukta dėl nustatytų nesąžiningų jos veiksmų.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai atsisakė pareiškėjai iškelti fizinio asmens bankroto bylą. Teismai nustatė, kad pareiškėja dėl bankroto bylos iškėlimo kreipiasi jau trečią kartą. Pirmą kartą pareiškėjai fizinio asmens bankroto byla buvo iškelta, tačiau vėliau ji buvo nutraukta teismui nepatvirtinus bankrutuojančios pareiškėjos patikslinto mokumo atkūrimo plano ir konstatavus, kad pareiškėja pateikė neteisingą ir neišsamią informaciją apie savo finansinę padėtį, nesiėmė veiksmų mokumui atkurti ir dėjo nepakankamas pastangas didinti savo pajamas.

Kasacinis teismas nurodė, kad FABĮ 10 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas fizinio asmens bankroto bylos nutraukimo pagrindas, kai paaiškėja, kad fizinis asmuo pateikė neteisingą informaciją apie savo turtą, pajamas, įsipareigojimus, nemokumo priežastis ar kita ir dėl to plane nustatytos priemonės gali būti neįvykdytos. Kasacinis teismas išaiškino, kad fizinio asmens bankroto bylos nutraukimas minėtu pagrindu sukelia FABĮ 5 straipsnio 8 dalies 5 punkte įtvirtintą teisinę pasekmę – fizinis asmuo netenka teisės pakartotinai pasinaudoti fizinio asmens bankroto procedūra nepaėjęs 10 metų laikotarpiui nuo teismo nutarties nutraukti fizinio asmens bankroto bylą šiuo pagrindu išiteisėjimo dienos. Taip pat kasacinis teismas pažymėjo, kad ne visais atvejais skolininko nesąžiningumas gali būti objektyviai nustatomas fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo stadijoje. Skolininko nesąžiningumo, neteisingos informacijos ar duomenų pateikimo aplinkybės gali paaiškėti ir teismui jau iškėlus fizinio asmens bankroto bylą. Kasacinis teismas nurodė, kad tokiais atvejais, kai skolininko nesąžiningumas konstatuojamas jau po fizinio asmens bankroto bylos iškėlimo, t. y. fizinio asmens bankroto proceso metu, įstatymo leidėjo tikslas yra griežtesnių teisinių padarinių nesąžiningam skolininkui taikymas – fizinio asmens bylos nutraukimas FABĮ 10 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytu pagrindu, kartu nustatant 10 metų ribojimą skolininkui pakartotinai pasinaudoti fizinio asmens bankroto procedūra (FABĮ 5 straipsnio 8 dalies 5 punktas). Taip pat kasacinis teismas išaiškino, kad tuo atveju, jeigu fizinio asmens nesąžiningumas jam teikiant neteisingą informaciją buvo konstatuotas bankroto proceso metu rengiant, tvirtinant ar vykdant mokumo atkūrimo planą ir dėl to bankroto byla buvo nutraukta pagal FABĮ 10 straipsnio 1 dalies 3 punktą, pakartotinai pasinaudoti fizinio asmens bankroto procedūra šiam fiziniam asmeniui taikomas 10 metų terminas (FABĮ 5 straipsnio 8 dalies 5 punktas), nepriklausomai nuo to, ar mokumo atkūrimo planas pagal pateiktą neteisingą informaciją buvo patvirtintas. Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Pateiktoje apžvalgoje naudoti šaltiniai:

- 1. Lietuvos Aukščiausias Teismas. Prieiga per internetą [čia](#).*
- 2. www.infolex.lt interneto svetainėje skelbiami teismų procesiniai sprendimai (mokama versija).*